

*Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2024. № 6.*

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.6.28>

УДК 334.724-047.44

Д. В. Смолич,

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту,

Луцький національний технічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6444-9486>

ОЦІНКА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДІЯЛЬНІСТЬ ЯКИХ СПРЯМОВАНА НА ПІДТРИМКУ ТА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА

D. Smolych,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of

Management, Lutsk National Technical University

EVALUATION OF PUBLIC ORGANIZATIONS WHOSE ACTIVITIES ARE AIMED AT SUPPORTING AND DEVELOPING ENTREPRENEURSHIP

У статті розглянуто та систематизовано основні офіційні джерела даних про громадські організації, а саме реєстри Міністерства юстиції України, Державної служби статистики України, Державної податкової служби України, інформація з яких дозволяє провести кількісну оцінку громадських організацій та інших громадських формувань. Проаналізовано кількість зареєстрованих громадських організацій в регіонах України, відсоткове співвідношення активних громадських організацій з урахуванням основних видів економічної діяльності згідно КВЕД. Проведено оцінку громадських організацій, діяльність яких спрямована на підтримку, захист та

стимулювання розвитку підприємництва, що здійснюють відповідну діяльність зі статусом юридичної особи. Виокремлено групи в даному типі громадських організацій, а саме: громадські організації, що в цілому реалізують підтримку бізнесу; громадські організації з визначеною галузевою спеціалізацією, щодо підтримки бізнесу (за галуззю); громадські організації з спрямованістю на певний сегмент у підтримці бізнесу (за суб'єктами); громадські організації за спеціалізацію в підтримці бізнесу, зокрема захист інтересів та правова допомога бізнесу; стимулювання розвитку бізнесу.

The article examines and systematizes the main official sources of data on public organizations, namely the registers of the Ministry of Justice of Ukraine, the State Statistics Service of Ukraine, the State Tax Service of Ukraine, information from which allows for quantitative assessment of public organizations and other public formations.

The number of registered public organizations in the regions of Ukraine, the percentage ratio of active public organizations, taking into account the main types of economic activity according to KVED, was analyzed. The number of registered public organizations in the regions of Ukraine, the percentage ratio of active public organizations, taking into account the main types of economic activity according to KVED, was analyzed. It has been established that the majority of public organizations, 97.1%, are registered under KVED codes 94.11, 94.12 and 94.99 of section S of KVED - provision of other types of services under section.

An evaluation of public organizations whose activities are aimed at supporting, protecting and stimulating the development of entrepreneurship, which carry out relevant activities with the status of a legal entity, was carried out. Such public organizations are actively involved in solving business problems, protect and defend the interests of their members, influence the formation of legislation in the economic sphere, ensure control over compliance with legislation, stimulate and encourage the population to carry out entrepreneurial activities. Groups in this type of public organizations are singled out, namely: public organizations that generally implement business support; public organizations with specific industry specialization, regarding business support (by industry); public organizations

focused on a certain segment in business support (by subjects); public organizations for specialization in business support, in particular protection of interests and legal assistance to businesses; stimulation of business development. The territorial aspect of the activity of public organizations was studied: local, regional, national level.

Ключові слова: *громадська організація, захист інтересів, лібералізація, підтримка розвитку підприємництва.*

Keywords: *public organization, protection of interests, liberalization, support for the development of entrepreneurship.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Громадські організації, поряд з іншими неурядовими організаціями забезпечують громадянське представництво - захист і представлення інтересів громадськості, членів, а також можуть надавати певні послуги. В Україні налічується велика кількість громадських організацій, в тому числі молодіжні, спортивні, екологічні, правозахисні та інші. Значна кількість українських громадських організації нині окрім своєї визначеної статутом діяльності активно займаються волонтерською роботою у протидії агресії росії, а також долучаються до подолання її наслідків.

З-поміж чисельності громадських організацій слід відмітити організації, що займаються підтримкою розвитку підприємництва, активно долучаються до процесів лібералізації умов ведення господарської діяльності. Діяльність таких громадських організацій є важливою нині, адже компанії та підприємці незважаючи на збитки і руйнування продовжують господарську діяльність, сплачуючи податки наповнюють бюджет країни, забезпечують населення робочими місцями, фінансово підтримують Збройні сили України та в майбутньому забезпечуватимуть відбудову країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сутності поняття громадська організація, тенденціям їх створення та функціонування присвячена значна кількість наукових праць, в першу чергу фахівців з державного управління, галузі права, соціологів, політологів, зокрема: Давидової Н.О. [1], Менджул М.В., Яцини М.О. [2], Головенько В.А. [3],

Грицай І.О. [4]., Кондратенко О. [5], теоретичне підґрунття таких досліджень становлять праці зарубіжних авторів, які досліджували громадянське суспільство, в тому числі Арчер Р. [6], Льюїс Д. [7].

При цьому, слід зауважити, що в науковій літературі нині порівняно незначна кількість праць, які стосуються досліджень діяльності громадських організацій в економічній сфері. Зокрема, громадські організації як «третій сектор» економіки розглядали у своїй праці Газуда Л.М., Слюсаренко В.Є. [7], дослідження місця організацій громадянського суспільства в економіці та на ринку праці представлено в праці Тітар І.О. [8] та інших.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даного дослідження є аналіз існуючих офіційних реєстрів про діяльність громадських організацій в Україні та узагальнення даних, з метою їх кількісного аналізу за видами економічної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Закон України «Про громадські об'єднання» встановлює, що громадське об'єднання - це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів, яке за організаційно-правовою формою утворюються як громадська організація або громадська спілка [9].

В рамках даного дослідження зупинимось на оцінці діяльності громадських організацій, які реалізують підтримку та сприяють розвитку підприємництва, оцінка громадських спілок та інших неурядових організацій підтримки бізнесу є перспективою майбутнього наукового пошуку.

Для кількісного аналізу сукупності організацій громадянського суспільства в цілому необхідною є систематизація даних з офіційних джерел, якими є:

1) Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань (далі - Єдиний державний реєстр) - єдина державна інформаційна система, що забезпечує збирання, накопичення, обробку, захист, облік та надання інформації про юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадські формування [10].

При цьому слід зауважити, що Єдиний держаний реєстр, держателем якого є міністерство юстиції України містить інформацію про громадські формування зі статусом юридичної особи.

Єдиний державний реєстр крім платних, дає можливість безкоштовного запиту відомостей через портал Єдиного державного реєстру. При роботі з безкоштовним пошуком відомостей в ЄДР здійснюється ідентифікація користувача за використанням кваліфікованого електронного підпису.

2) Єдиний реєстр громадських формувань, діючий з 2008 року, який містить такі розділи: реєстр політичних партій; реєстр громадських організацій; реєстр благодійних організацій; реєстр творчих спілок; реєстр торгово-промислових палат; реєстр постійно діючих третейських судів; реєстр статутів; реєстр асоціацій органів місцевого самоврядування [11].

3) Реєстр громадських об'єднань ведеться з 2013 року на основі Єдиного реєстру громадських формувань. У Реєстрі громадських об'єднань містяться відомості про: громадські об'єднання із статусом юридичної особи; громадські об'єднання, утворені без статусу юридичної особи та відокремлені підрозділи іноземних неурядових організацій [12].

4) Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України ЄДРПОУ (Державної служби статистики України) - автоматизована система збирання, накопичення та опрацювання даних про юридичних осіб всіх форм власності та організаційно-правових форм господарювання, відокремлені підрозділи юридичних осіб, що знаходяться на території України, а також відокремлені підрозділи юридичних осіб України, що знаходяться за її межами [13]. Розпорядником Реєстру є Держстат України.

5) Сукупність державного статистичного спостереження, щодо діяльності громадських організацій. Державна служба статистики України (ДССУ) в цілому займається створенням та належним функціонуванням системи економіко-статистичної інформації про діяльність неприбуткових організацій України.

Слід зауважити, що до 2018 року ДССУ видавала статистичний збірник «Діяльність громадських організацій в Україні», який містив дані, щодо кількості керівних органів громадських організацій, кількості членів керівних

органів та відокремлених підрозділів громадських організацій, надходження коштів та їх використання громадськими організаціями.

Для підготовки статистичного збірника використовувались дані форми державного статистичного спостереження № 1-громадська організація (річна) «Звіт про діяльність громадської організації» [14].

б) Реєстр неприбуткових установ та організацій (Державної податкової служби України), який ведеться з метою забезпечення ведення офіційного обліку контролюючими органами, дотримання єдиних принципів ідентифікації неприбуткових організацій, отримання відомостей контролюючими органами для здійснення контролю за неприбутковими організаціями, а також проведення вибіркового та суцільного аналізу.

Відповідно до Порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій ознака неприбутковості організації присвоюється за окремими групами підприємств, установ та організацій [15].

Власне, згідно зазначеного порядку організаціям, присвоюється ознака неприбутковості за визначеною структурою, тобто визначається код для певної групи організацій, для прикладу 0032 громадські організації; 0045 організації роботодавців та їх об'єднання; тощо. Загалом перелік включає 8 груп.

Слід зауважити, що використання інформації лише з Реєстру неприбуткових установ та організацій для оцінки громадських організацій та інших громадських формувань не відображає повною мірою генеральну сукупність, адже організації потрапляють в даний Реєстр з власної ініціативи, за зверненням до ДПСУ для присвоєння їм статусу неприбутковості за умови відповідності визначеним вимогам. Проте, на практиці далеко не всі неприбуткові організації (де-факто) перебувають на обліку в Реєстрі неприбуткових організацій (де-юре).

Разом з тим, важливо зазначити, що не зважаючи на можливість доступу до аналізованих реєстрів, в тому числі на платній основі, проведення кількісного аналізу громадських організацій та інших громадських формувань діяльність яких спрямована на підтримку підприємництва ускладнюється рядом факторів, зокрема:

- динамічний характер сектору – постійно створюються нові організації, зареєстровані не здійснюють діяльності, перебувають у стані припинення. Саме тому, підтримка актуальної бази даних про активних громадських організацій вимагає постійного моніторингу та перевірки інформації, що є досить складним завданням з огляду на обмежені ресурси та можливості;

- багатоваріантністю обрання громадською організацією основного виду діяльності згідно КВЕД.

Узагальнюючий фактор в системі КВЕД – класифікує види економічної діяльності за різними кодами, що дає змогу організаціям визначати основні сфери діяльності [16].

Для кількісної оцінки громадських організацій було використано дані отримані з аналітичної системи YouControl, а саме платного продукту YC Markets. При цьому, слід зауважити, що джерела даних виступають: Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб підприємців та громадських формувань; відповідні набори даних державної служби статистики України та державної податкової служби України [17].

Дослідження проводилось станом на квітень 2024 року, без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя. В цілому в Україні зареєстровано 104237 громадських організацій, з них 94200 активних громадських організацій, тобто за виключенням таких, що припинили діяльність або перебувають в процесі припинення.

Розглянемо, розподіл зареєстрованих активних громадських організацій за областями України на рисунку 1.

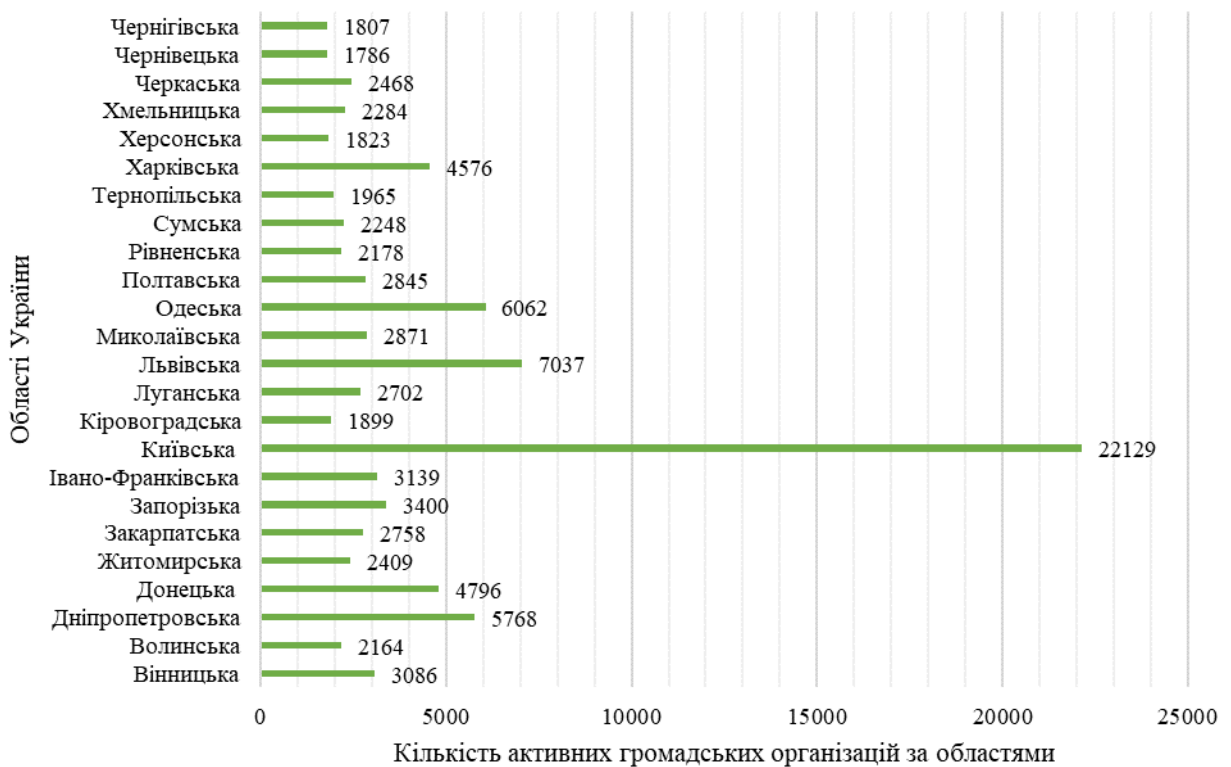

Рис. 1. Кількість активних громадських організацій за областями України станом на квітень 2024 року

Джерело: сформовано автором на основі даних [17]

Таким чином, з рисунку 1 бачимо, що найбільша кількість активних громадських організацій функціонує в Київській області 22129 (23%), дані включно з м. Києвом, Львівській 7037 (7%), Одеській 6062 (6%) та Дніпропетровській 5768 (6%). Найменше – в Чернівецькій 1786 (2%) та Чернігівській областях 1807 (2%), що обумовлено кількістю та активністю населення, що проживає в обласних центрах.

Основними кодами в системі КВЕД, які здебільшого є видами економічної діяльності саме громадських організацій, в тому числі тих, що реалізують захист та підтримку підприємництва є:

а) КВЕД-2010, 94.11 – діяльність організацій промисловців і підприємців. Як правило за цим кодом функціонують організації, інтереси членів яких зосереджені на забезпеченні розвитку та процвітання підприємств у певних галузях або торгівлі у т. ч.;

б) КВЕД-2010, 94.12 – діяльність професійних громадських організацій. Це здебільшого організації, інтереси членів яких зосереджені на певній сфері знань або сфері професійної діяльності й у технічній сфері;

В) КВЕД-2010, 94.99 – діяльність інших громадських організацій, н.в.і.у. За даним кодом містяться різні типи громадських організацій, а саме: молодіжні, охорони довкілля, захисту дітей, тощо а також організації підтримки та розвитку підприємництва.

На рисунку 2 наведено кількісний розподіл громадських організацій відповідно до їх основного виду діяльності за КВЕД та загальне відсоткове співвідношення активних громадських організацій за кодами КВЕД.

За даними рисунку 2 бачимо, що з 94200 активних громадських організацій, 428 - основним видом діяльності яких є діяльність підприємців та промисловців (КВЕД 94.11); 1228 (КВЕД 94.12) та 89845 (КВЕД 94.99). Власне, у своїй більшості громадські організації, зареєстровані за кодами КВЕД 94.11, 94.12 та 94.99 – 97,1 %, лише 2,9 % зареєстровані за іншими кодами КВЕД. Таким чином, лівова частка громадських організацій здійснює діяльність відповідно секції S КВЕД – надання інших видів послуг за розділом 94 – діяльність громадських організацій, а саме 91501 організація.

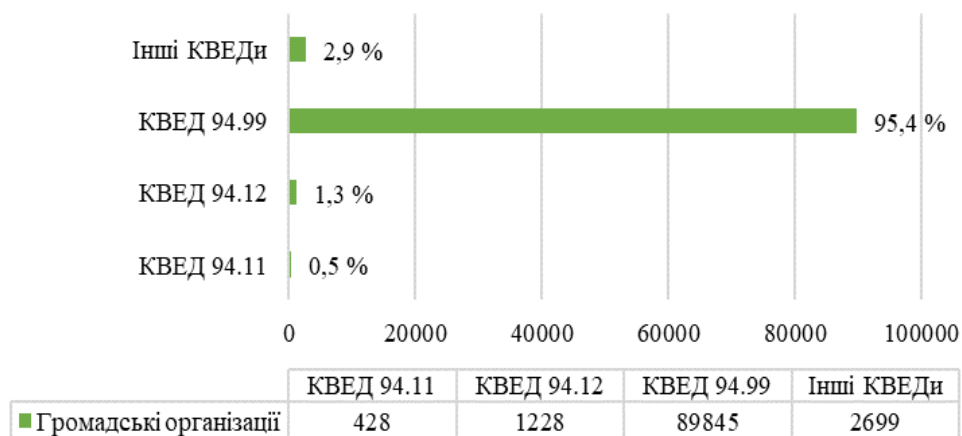

Рис. 2. Відсоткове співвідношення активних громадських організацій за основним видом економічної діяльності згідно КВЕД станом на квітень 2024 року

Джерело: сформовано автором на основі даних [17]

Аналіз фактичного переліку громадських організацій за КВЕД 94.99 показав, що серед громадських організацій велику кількість становлять такі, сферою діяльності яких є: молодь, захист дітей, тварин, інклюзія, екологія, туристичні, спортивні клуби, мистецтво, ветерани, регіональний розвиток,

розвиток територіальних громад, а також захист та сприяння розвитку підприємництва.

З-поміж громадських організацій підтримки та розвитку підприємництва для прикладу: ГО «Бізнес область» (м. Тернопіль), ГО «Перспектива підприємництва» (м. Дубно), ГО «Центр креативного підприємництва» (м. Миколаїв), ГО «Допомога бізнесу» (м. Луцьк), ГО «Клуб сталого бізнесу» (м. Бурштин), ГО «Центр сприяння бізнесу» (м. Рівне), ГО «Консультаційний центр підтримки та розвитку бізнесу» (м. Кременчук) та інші.

Аналіз громадських організацій засвідчив тенденцію використання в назвах громадських організацій, які сприяють підприємству слова «асоціація», зокрема: ГО «Асоціація підприємців малого та середнього бізнесу» (м. Дніпро), ГО «Асоціація підприємців та товаровиробників» (м. Трускавець), ГО «Асоціація підприємців Львівщини» (м. Львів), ГО «Асоціація підприємців м. Вознесенська» (м. Вознесенськ), ГО «Асоціація бізнес-консалтингу» (м. Хмельницький) та інші.

Власне, це пояснюється тим, що громадське об'єднання, засновниками якого є юридичні особи приватного права, а членами (учасниками) можуть бути юридичні особи приватного права та фізичні особи утворюється у формі громадської спілки. У випадку прийняття рішення про створення представниками бізнесу громадської організації, до її назви часто включається слово «асоціація».

З сукупності громадських організацій слід також відмітити такі, що мають в назві слова «бізнес-інкубатор», «технопарк», «хаб», «кластер» зокрема: ГО «Волинський обласний бізнес-інкубатор» (м. Луцьк); ГО «Туристичний кластер України» (м. Хмельник), ГО «Хаб бізнес освіти» (м. Мукачево), ГО «Львів Тех Кластер» (м. Львів), ГО «Бізнес-інкубатор в Сумській області» (м. Суми), ГО «Кластер розвитку підприємств переробної галузі України» (м. Харків) та інші.

Кластери, бізнес-інкубатори, технопарки, хаби та інші подібні організації, які займаються підтримкою бізнесу не мають окремих відповідних організаційно-правових форм, вони як правило юридично зареєстровані як громадські організації, громадські спілки, асоціації.

Також слід відмітити, що серед громадських організацій є низка організацій роботодавців, зокрема: ГО «Організація роботодавців торгівлі та переробної промисловості Волинської області» (м. Луцьк); ГО «Організація роботодавців міста Мукачеве» (м. Мукачеве) та інші.

Проаналізувавши діяльність громадських організацій підтримки та розвитку підприємництва можна виокремити такі групи організацій в даному типі громадських організацій:

- низка громадських організацій в цілому реалізує підтримку бізнесу, для прикладу ГО «Західноукраїнський центр підтримки підприємництва» (м. Луцьк), ГО «Європейський бізнесовий клуб» (м. Київ), ГО «Бюро підтримки бізнесу» (м. Київ), ГО «Фундація розвитку підприємництва» (м. Київ), ГО «Бізнес майбутнього» (м. Запоріжжя);

- низка громадських організацій має визначену галузеву спеціалізацію, щодо підтримки бізнесу, для прикладу ГО «Спілка забудовників Волині» (м. Луцьк), ГО «Асоціація представників туристичного бізнесу Прикарпаття» (м. Івано-Франківськ), ГО «Вінницька обласна асоціація автомобільних перевізників» (м. Вінниця), тощо;

- низка громадських організацій має визначену спрямованість на певний сегмент у підтримці бізнесу (за суб'єктами), зокрема: малий та середній бізнес; жіноче підприємництво; підприємництво ВПО, ветеранів війни; молодіжне підприємництво; підприємці-початківці; тощо.

Для прикладу: ГО «Консультаційний центр підтримки та розвитку малого та середнього бізнесу» (м. Кривий Ріг), ГО «Спілка представників малого та середнього бізнесу» (м. Ужгород), ГО «Спілка малого та середнього бізнесу Альтернатива» (м. Калуш), ГО «Житомирська жіноча бізнес асоціація» (м. Житомир), ГО «Асоціація жінок агробізнесу» (м. Луцьк), ГО «Асоціація ділових жінок Вінниччини» (м. Вінниця), ГО «Бізнес клуб ветеранів» (м. Львів), ГО «Ветеранський бізнес хаб» (м. Львів), ГО «Молоде бізнес покоління» (м. Запоріжжя), ГО «Молодіжний бізнес клуб» (м. Полтава), ГО «Міжнародна асоціація бізнесу та стартапів» (м. Нікополь), тощо.

- низка громадських організацій має визначену спеціалізацію в підтримці бізнесу, а саме захист інтересів та правова допомога бізнесу, для

прикладу ГО «Асоціація правового захисту бізнесу» (м. Луцьк), ГО «Захист підприємців та бізнесу України» (м. Дніпро); стимулювання розвитку бізнесу, у тому числі підтримка зовнішньоекономічної діяльності, інвестиційної, інноваційної діяльності, для прикладу ГО «Асоціація розвитку міжнародного бізнесу та інвестицій» (м. Київ), ГО «Офіс залучення інвестицій в малий та середній бізнес» (м. Львів) та інші.

- територіальний аспект діяльності громадських організацій (місцевий, регіональний, національний рівень): ГО «Спілка приватних підприємців малого бізнесу у місті Львові» (м. Львів), ГО «Полтавський бізнес клуб» (м. Полтава), ГО «Всеукраїнська ГО Українська асоціація центрів підтримки бізнесу (м. Миколаїв)», тощо. При цьому, громадські організації, можуть бути об'єднанні в систему (мережу) і мати відповідно окремі громадські організації, які в назві містять «відділення», для прикладу ГО Місцеве відділення Всеукраїнської ГО «Асоціація платників податків України» (м. Дрогобич), ГО Регіональне відділення Українського союзу промисловців і підприємців в Закарпатській області (м. Ужгород), ГО Волинське регіональне відділення спілки підприємців малих, середніх і приватизованих підприємств України (м. Луцьк) тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Громадські організації відграють важливу роль у процесах суспільних змін, в тому числі в економічній сфері. З-поміж великої кількості громадських організацій, слід виокремити такі, діяльність яких спрямована на підтримку та розвиток підприємництва. Такі організації активно залучаються до вирішення проблем бізнесу, реалізують захист та відстоювання інтересів своїх членів, здійснюють вплив на формування законодавства в економічній сфері, забезпечують контроль за дотриманням законодавства, стимулюють та заохочують населення до здійснення підприємницької діяльності.

Більшість громадських організацій в Україні здійснюють діяльність з урахуванням основних видів економічної діяльності за кодами: 94.11; 94.12; 94.99 згідно КВЕД, зокрема останній 94.99 «діяльність інших громадських організацій», обирають понад 95% громадських організацій, в тому числі таких, що спеціалізуються на захисті дітей, тварин, екології, а також реалізують захист та сприяють розвитку підприємництва.

Аналіз громадських організацій підтримки та розвитку підприємництва дозволив виокремити такі групи в даному типі: громадські організації, що в цілому реалізують підтримку бізнесу; громадські організації з визначеною галузевою спеціалізацією, щодо підтримки бізнесу (за галуззю); громадські організації з спрямованістю на певний сегмент у підтримці бізнесу (за суб'єктами); громадські організації за спеціалізацію в підтримці бізнесу, а саме захист інтересів та правова допомога бізнесу; стимулювання розвитку бізнесу; територіальний аспект діяльності громадських організацій (місцевий, регіональний, національний рівень). Оцінці діяльності громадських спілок та інших громадських формувань, які реалізують підтримку та сприяють розвитку підприємництва є перспективою майбутнього наукового пошуку, з метою встановлення генеральної сукупності неурядових організацій підтримки бізнесу та з'ясування їх внеску в розвиток економіки.

Література

1. Давидова Н.О., Менджул В.М. Громадське об'єднання та громадська організація: дихотомія понять. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 3. С. 51-57.
2. Устименко О.А. До визначення поняття «громадське формування». *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2023. С. 82-86.
3. Яцина М.О. «Неурядові організації» vs «громадські організації»: до питання співвідношення. *Актуальні проблеми правознавства*. 4 (32)/2022. С. 117-123.
4. Головенько В. А. Взаємодія органів влади та громадських організацій як необхідний чинник розбудови в Україні громадянського суспільства. *Український соціум*. 2009. № 4 (31). С. 118-127.
5. Грицай І. О. Неурядові правозахисні організації України та Європейського Союзу: інституціональний аспект порівняння. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 4. С. 76-83.
6. Кондратенко О. Взаємовідносини влади та неурядових організацій в Україні: витоки та сучасний стан. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*. Політичні науки та публічне управління Випуск 3 (69), 2023. С. 31-41.

7. Archer, R. (1994) Markets and Good Government, in A. Clayton (ed.), Governance, Democracy and Conditionality: What Role for NGOs?, Oxford: International NGO Research and Training Centre (INTRAC): 7-34.

8. Lewis, D. (2001). Civil society in non-Western contexts: Reflection on the 'usefulness' of a concept. Civil society Working paper 13. <http://eprints.lse.ac.uk/29052/>

9. Газуда Л.М., Слюсаренко В.Є. Громадські організації як «третій сектор» економіки. *Науковий вісник Ужгородського університету Серія Економіка*. Випуск 2 (32), 2011. С. 77-84.

10. Тітар І.О., Карнаухова О.В. Місце організацій громадянського суспільства в економіці та на ринку праці: світовий досвід та Україна. *Український соціум*. 2015. №1 (52). С. 105-123.

11. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (дата звернення: 05.04.2024).

12. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 року №755- IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення: 05.04.2024).

13. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр громадських формувань: Наказ міністерства юстиції України від 19.12.2008 року №2226/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1220-08#Text> (дата звернення: 07.04.2024).

14. Про затвердження Порядку ведення Реєстру громадських об'єднань: Постанова КМУ від 19 грудня 2012 року №1212 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1212-2012-%D0%BF#Text> (дата звернення: 07.04.2024).

15. Положення про Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 №118 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22.06.2005 №499) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-96-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.04.2024).

16. Діяльність громадських організацій в Україні у 2018 році Офіційний сайт Держстату України URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.04.2024).

17. Порядок ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та

виключення з Реєстру затверджений постановою КМУ від 13 липня 2016 р. № 440 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.04.2024).

18. Національний класифікатор видів економічної діяльності ДК 009:2010. Наказ Держспоживстандарту України від 11 жовтня 2010 р. № 457 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text> (дата звернення: 12.04.2024).

19. Програмний продукт YC Markets аналітичної системи YouControl URL: <https://youcontrol.market/> (дата звернення: 15.04.2024).

References

1. Davydova, N.O. and Mendzhul, V.M. (2020), “Public association and public organization: dichotomy of concepts”, *Porivnial'no-analitychne pravo*, vol. 3, pp. 51-57.

2. Ustymenko, O.A. (2023), “To the definition of the concept of "social formation"”, *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho Natsional'noho Universytetu*, pp. 82-86.

3. Yatsyna, M.O. (2022), ““Non-governmental organizations" vs "public organizations": to the question of the ratio”, *Aktual'ni problemy pravoznavstva*, vol. 4 (32), pp. 117-123.

4. Holoven'ko, V.A. (2009), “Interaction of authorities and public organizations as a necessary factor in the development of civil society in Ukraine”, *Ukrains'kyj sotsium*, vol. 4 (31), pp. 118-127.

5. Hrytsaj, I.O. (2014), “Non-governmental human rights organizations of Ukraine and the European Union: institutional aspect of comparison”, *Naukovyj visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, vol. 4, pp. 76-83.

6. Kondratenko, O. (2023), “Relations between the authorities and non-governmental organizations in Ukraine: origins and current state”, *Naukovi pratsi Mizhrehional'noi akademii upravlinnia personalom. Politychni nauky ta publichne upravlinnia*, vol. 3 (69), pp. 31-41.

7. Archer, R. (1994), “Markets and Good Government”, *Governance, Democracy and Conditionality: What Role for NGOs?*, Oxford: International NGO Research and Training Centre (INTRAC), pp. 7-34.

8. Lewis, D. (2001), “Civil society in non-Western contexts: Reflection on the ‘usefulness’ of a concept”, *Civil society Working paper*, vol. 13, available at: <http://eprints.lse.ac.uk/29052/> (Accessed 10 May 2024).

9. Hazuda, L.M. and Sliusarenko, V.Ye (2011), “Public organizations as the "third sector" of the economy”, Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho universytetu Seriia Ekonomika, vol. 2 (32), pp. 77-84
10. Titar, I.O. and Karnaukhova, O.V. (2015), “The place of civil society organizations in the economy and the labor market: world experience and Ukraine”, Ukrains'kyj sotsium, vol. 1 (52), pp. 105-123.
11. Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine “On Civil Associations”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (Accessed 05.04.2024).
12. Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine “On State Registration of Legal Entities and Natural Persons - Entrepreneurs”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (Accessed 05.04.2024).
13. Ministry of Justice of Ukraine (2008), Order “On the approval of the Regulation on the Unified register of public formations”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1220-08#Text> (Accessed 07.04.2024).
14. Cabinet of Ministers of Ukraine (2012), Resolution “On approval of the Procedure for maintaining the Register of Public Associations”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1212-2012-%D0%BF#Text> (Accessed 07.04.2024).
15. Cabinet of Ministers of Ukraine (1996), Resolution “Regulations on the Unified State Register of Enterprises and Organizations of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-96-%D0%BF#Text> (Accessed 10.04.2024).
16. State Statistics Service of Ukraine (2019), “Activities of public organizations in Ukraine in 2018”, available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 12.04.2024).
17. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016), Resolution “The procedure for maintaining the Register of non-profit institutions and organizations, inclusion of non-profit enterprises, institutions and organizations in the Register and exclusion from the Register”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2016-%D0%BF#Text> (Accessed 12.04.2024).
18. Derzhspozhyvstandart (2010), Order “National classifier of types of economic activity of DK”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text> (Accessed 12.04.2024).
19. YouControl (2024), “YC Markets software product of the YouControl analytical system”, available at: <https://youcontrol.market/> (Accessed 15.04.2024).